

סמכות בתי המשפט לדון בתביעות נגד נתבע זר

אחד התחומים בהם עוסק משרדנו הינו ליווי לקוחות בעסקאות בינלאומיות. לעתים, בסכסוך בינלאומי בו לא קיים מנגנון יישוב סכסוכים המגדיר את דרך פתרון הסכסוך ומקום ההתדיינות, עולה שאלה של סמכות בית המשפט בישראל כלפי נתבע זר. מעבר לכך, נשאלת השאלה האם ניתן לאכוף את פסק הדין של בית המשפט הישראלי מחוץ לישראל?

כאשר מוגשת תביעה בישראל כנגד נתבע זר, יפנה התובע הישראלי לבית המשפט ויבקש להחיל את סמכותו על הנתבע הזר ולהמציא את מסמכי התביעה מחוץ לישראל. לשם כך, על התובע לעמוד במספר תנאי יסודיים היוצרים סמכות לבית המשפט הישראלי. תחילה יבחן בית המשפט האם ניתן להמציא את מסמכי התביעה למורשה או עורך-דין מטעם הנתבע בארץ. היה ולא קיים נציג בישראל, בית המשפט ימשיך בבחינת התנאים להמצאה מחוץ לישראל. בין היתר, קיימת חשיבות למקום עריכת החוזה, בידי מי נעשה החוזה וכן האם חלים על החוזה דיני מדינת ישראל.

ככל שבית המשפט קבע כי קיימת לו סמכות, יש להמציא את מסמכי התביעה לנתבע הזר וזאת בהתאם לאמנת האג משנת 1965, אשר קובעת את דרכי ההמצאה של מסמכי תביעה וכן מסמכים אחרים בעניינים אזרחיים ומסחריים. בפסק דין מהתקופה האחרונה קבע בית המשפט העליון, כי מסמכים אשר לא הומצאו בהתאם לאמנה זו אינם מספיקים כדי לקנות סמכות על הנתבע הזר.

מכשול נוסף העלול לעמוד בפני תובע ישראלי הוא טענה של הנתבע הזר כי בית המשפט הישראלי אינו הפורום הנכון לדון בתובענה – טענה המכונה "פורום לא נאות". בשורה של פסקי דין נקבע כי לצורך קביעת נאותות הפורום על בית המשפט לבחון את נסיבות העניין, מכלול הזיקות לישראל וציפיותיהם הסבירות של הצדדים. בשנים האחרונות אנו עדים למגמה המצמצמת את דוקטרינת הפורום הלא נאות. כך, למשל, קבע בית המשפט העליון לפני כעשור, כי העולם כולו הולך והופך ל"כפר אחד גדול" ומשכך הנטייה להיעתר לטענת פורום לא נאות הולכת וקטנה. יחד עם זאת, יש לזכור כי דוקטרינת הפורום הלא נאות אינה אות מתה וכי בית המשפט יפעיל את שיקול דעתו בזהירות ובמתינות עת מועלות טענות על-ידי הנתבע בעניין נאותות הפורום.

גם ככל שניתן פסק דין בישראל (בין כאשר הנתבע הזר התגונן ובין ללא הגנה, לאחר שניתן היתר להמצאה של מסמכי התביעה מחוץ לישראל, זו הומצאה כדין אך הנתבע לא התגונן), נשאלת שאלה בדבר היכולת לאכוף את פסק הדין הישראלי מחוץ לישראל. כאן באים לעזרתנו הסכמים בין ישראל לבין מדינות זרות המורים על כיבוד הדדי של פסקי דין ואמנות בינלאומיות. יחד עם זאת, כאשר אין בנמצא אמנה בינלאומית עולה כי התמונה סבוכה, אמנם בישראל חוק ברור העוסק באכיפת פסקי חוץ, אולם לא כל במדינה בעולם קיים מנגנון דומה.

לאור מורכבות הנושא, בכל מקרה בו קיים סכסוך בינלאומי, חשוב להתייעץ בעורכי דין המתמחים בתחום כבר בתחילת ההליך ועוד בטרם פניה לבית המשפט (בין בתביעה ובין בהגנה או תגובה כלשהי), באשר תחילת ההליך עלולה להשפיע מהותית על סופו.

*מאת: שירה פורת

* **הכותבת מתמחה במשרד אפיק תורג'מן בתחום העסקאות הבינלאומיות, תאגידיים והליטיגציה האזרחית.** אין בסקירה כללית זו משום ייעוץ משפטי כלשהו ומומלץ להיוועץ בעורך דין המתמחה בתחום זה בטרם קבלת כל החלטה בנושאים המתוארים בסקירה זו.

* ניתן להפנות שאלות בתחום באמצעות פניה לטל' 03-5635061. השרות ניתן ללא תשלום ללקוחות יפעת מכרזים בלבד.

גליון מס' 4156
28/10/2010

מה בגליון?

מידע בלעדי

מכרזים

מהעולם

עורכת: אילת אלוני-כהן 03-5635069

מחלקת שירות לקוחות: סימה אסביה 03-5635073

מחלקת מכירות: 03-5635000

מען: דרך פתח תקוה 98-96 תל אביב 67138

פקס: 03-5635075

מובהר בזאת כי המערכת אינה אחראית, במישרין או בעקיפין, לתוכן הפרסום ו/או לאמיתות מצגיו, לרבות כל מצג שיש בו להעיד על תכונות המפרסם או המוצר או השרות המוצע, והאחריות הבלעדית אפוא לתוכן הפרסום ולכל עניין המשתמע ממנו היא על המפרסמים בלבד.